

חוק ארגון הפיקוח ופקודת הבטיחות

קטגוריות החוק (אבולוציה)

פקודה

חקיקה ראשית שנחקקה ע"י הנציב הבריטי בתקופת המנדט, ומועצת המדינה הזמנית אימצו לתוך המשפט הישראלי, פקודה היא חוק לכל דבר וכנסת ישראל בלבד יכולה לשנותו או לבטלו.

חוק

הוראה רשמית מחייבת, הנחקקת ע"י הגוף המחוקק במערכת השלטון, כנסת ישראל, לאחר כל שלבי אישור החוק ע"י יושב הכנסת וסגניו, ועדות הכנסת ו-3 קריאות בכנסת מוחתם ע"י יושב הכנסת, ראש הממשלה, השר האחראי, נשיא המדינה ומתפרסם ברשומות

תקנות

חקיקת משנה שאיננה בגדר חוק אלה, נעשתה על ידי הגורמים של הרשות המבצעת: שרים ופקידים מכוח הסמכות שניתנה להם, מטרת התקנות לרדת לפרטים הקטנים של החוק.

קטגוריות החוק - המשך

פסיקה

תקדים שנקבע בבית משפט עליון ומחייב ערכאות נמוכות ממנו

צו

הוראה הניתנת על ידי אדם או גוף המוסמך לכך

נהלים, הנחיות והוראות (בתחום הבטיחות)

ניתנים על ידי מפקח עבודה ראשי (מפע"ר) ומחייבים את כל העוסקים בתחום
ניתנים על-ידי מפקח כבואות ראשי (מכ"ר)
ניתנים על-ידי משרד הבריאות או המשרד להגנת הסביבה או המשרד לביטחון פנים

קטגוריות החוק - המשך

תקנים

- תקן וולונטרי - תקן ישראלי שקבע המכון
- תקן ישראלי רשמי - תקן שקבע שר התעשייה והמסחר
- תקן מחייב – תקן שיש אליו הפניה מחוק, תקנה, הוראות רשות מוסמכת

תקנים

תקן ישראלי ת"י 1142

תמוז התשס"ו - יוני 2006

מעקים ומסעדים

Guardrails and handrails

מכון התקנים הישראלי

חוק ופקודה

קיימים שני חוקים יסודיים בבטיחות בעבודה, המטפלים בהיבטים הארגוניים והטכניים, במכלול הנושאים הקשורים בבטיחות:

**פקודת הבטיחות בעבודה
נוסח חדש תש"ל 1970**

חוק טכני שעיקרו:

- רשימת הוראות להסדרת תנאי עבודה בטיחותיים וגהותיים, בריאותיים ורווחה במפעלים ובמשק
- "מה": החוק קובע מה צריך לעשות במערך הבטיחות הארצי

**חוק ארגון הפיקוח
על העבודה תשי"ד 1954**

חוק ארגוני שעיקרו:

- הקמה ומיסוד של מערך הבטיחות בארץ ברמה הממלכתית וברמת המפעל ובמקומות העבודה במשק
- "מי": החוק קובע מי עושה ובאיזה תחום במערך הבטיחות הארצי

פקודת הבטיחות בעבודה

בריאות בפקודת הבטיחות בעבודה...

ניקיון וצביעה

מגדיר את פעולות ותדר הניקיון הנדרשות במפעל כדי להשאיר את המפעל נקי וללא צחנה, מגדיר את נושא סיוד קירות המפעל.

צפיפות

מגדיר את הצורך למנוע צפיפות במידה העלולה לגרום לפגיעת בריאות, מגדיר את נפח החלל לפי מספר עובדים

איוורור, תאורה וחום

אמצעים יעילים כדי לדאוג מחזור אויר צח ומניעת אדי גזים, אבק וזוהמה העלולה לפגוע בבריאות, תאורה מספקת טבעית או מלאכותית כדי לאפשר תאורה לעבודה נאותה, שמירת טמפ' סבירה בחדרי עבודה ואף נקבע 16 מעלות מינימום לאחר שעת עבודה ראשונה במקום בו העבודה בישיבה.

בריאות בפקודת הבטיחות בעבודה - המשך

ניקוז רצפות

מערכת המונעת הצטברות נוזלים על הרצפה (גם בעקבות תהליך)

נוחיות

כמות מספקת של נוחיות כולל הפרדה לנשים וגברים

שתיה אכילה מלתחות ורחצה

נק' שתיה וכלי שתיה נאותים, מקום מתאים לאכילת ארוחותיהם, ובו שולחנות וכסאות במספר מספיק, מלתחות ומקלחות ברמה נאותה, לרבות סבון ומגבות נקיות

השגחה רפואית

הסדרים סבירים למתן שרות רפואי כולל בדיקות לעובדים בחומרים המסוכנים או ברעש חריג

עזרה ראשונה

ארגז עזרה-ראשונה, מגיש מאומן, מתקן לטיפול עצמי, ערכה ניידת, ערכת החייאה, ערכת חילוץ ומילוט, תיק עזרה-ראשונה

בטיחות בפקודת הבטיחות בעבודה...

חלקים הטעונים גידור

רשימת חלקים הנדרשת לגידור לבטח: גלגלי תנופה, ממסרות, גלגלי שיניים, חלקים מסתובבים וכ"ו.

"גידור לבטח"

הגנה על חלקים מסתובבים או מסוכנים אחרים העלולים לפגוע במפעיל המכונה או בכל אדם מזדמן אחר או עובד רשלן.

גישה למכונות כשאינן מוגנות או המיגון הוגדר ע"י "אדם כשיר"

אדם מעל גיל 18 שנתמנה ע"י תופש המפעל כולל רישום והסמכה, הרשאי לבצע פעולות במכונות וממסרות שבתנועה: בדיקת חלק של מכונות, סיכה, כיוון, הזזת רצועה בתמסורת ועוד שיש צורך לבצעם בתנועה הכוללת הורדת המיגון, כמו כן מוגדר אופן לבושו והשימוש הנכון בציוד העזר.

בטיחות בפקודת הבטיחות בעבודה - המשך

גישה למקום עבודה

ארגון מעברים נאותים בחדרי עבודה ואל העבודה ללא חסימות .

הגנה מפני נפילה

מעבר מעל 2 מטר מחייב מעקה תקני – אזן-יד, אזן-תיכון, לוח-רגל

מכלים לנוזלים מסוכנים

כל מיכל קבוע, בור, או מבנה ששפתם פחות ממטר מעל הקרקע, יכוסו לבטח, יגודרו, וישולטו.

בטיחות בפקודת הבטיחות בעבודה - המשך

משטחים ומדרגות

כל רצפה, מדרגות, מסדרון יהיו ממבנה טוב כולל מעקים לצדדים הפתוחים.

מעליות ודרגנועים

מוגדר מעלית ודרגנועים, דרישות הבטיחות, דרישות בדיקה תקופתית, שילוט, עומסים נדרשים.

שרשראות + אמצעי הרמה

כנ"ל

הגדרת "מפעל" בהתאם לפב"ת

2. מפעל בדרך כלל

מפעל הוא חצרים שבהם או בגידרתם או מסביב להם עובדים בני-אדם בעבודות כפיים בתהליך המשמש לעשיית מצרך או חלק של מצרך, שינויו, תיקונו, עיטורו, גימורו, ניקויו, רחיצתו, פירוקו, הריסתו או הכשרתו למכירה, או הכרוך באלה, ונתקיימו בחצרים שתי אלה:

(1) פעולת המפעל היא דרך משלח-יד או לשם השתכרות;

(2) אם מועבדים שם עובדים שכירים - יש למעבידם זכות גישה או זכות שליטה.

המרכיבים:

✓ מבחן מקום

✓ מבחן השימוש בעבודת כפיים

✓ מבחן ביצוע תהליך / הכשרת מוצר לממכר

✓ מבחן העסקת אנשים / תכלית רווח

✓ מבחן קיום יחסי עבודה

✓ מבחן קיום מעסיק

הגדרת "מפעל" בהתאם לפב"ת

3. מפעלים מפורטים

אף החצרים המנויים להלן, שבהם עובדים בני-אדם בעבודת כפיים, בכלל מפעל הם, גם אם אינם כן לפי ההגדרה בסעיף 2 ואלה הם: (דוגמאות להמחשה)

✓ אינקול, קיפול, גלילה, השלמה או אריזה של מטווה או אריג

✓ מספנה או מבדוק יבש

✓ קידוח מים, מפעל מים (כוח מכאני לשם הספקת מים לציבור)

✓ מפעל ביוב או מפעל השקיה (תחנת שאיבה)

✓ הדפסה, כריכת ספרים, הפקת סרטים

✓ עשיית מצרכים ממתכת או עץ או תיקונים - בכרוך לעיסוק אחר

✓ עשיית מצרכים או הכנתם - בכרוך לבנייה

✓ חדר אוכל, חדר מנוחה, חצרים אחרים - מיועדים לרווחת עובדי המפעל

✓ מכבסה - כעזר לעיסוק אחר או לצרכי מוסד או שירות ציבורי

אחריות המעביד והעובד

אחריות העובד

הפקודה רואה בעובד אחראי כאשר:

- יעשה דבר מה במזיד (סעיף 202)
- יפרק מגנים ממכונה (סעיף 203)
- לא ישתמש בציוד מגן אישי (סעיף 204)

אחריות המעביד

הפקודה רואה במעביד את האחראי הישיר ומצביעה עליו כבעל רוב החובות בעשייה למען עובדיו. (תופש מפעל - סעיף 219)

חוק ארגון הפיקוח על העבודה

עיקרי חוק ארגון הפיקוח על העבודה

- **הקמת השרות ותפקידיו** - פיקוח על קיום החוק, פיקוח על הבטיחות בעבודה, פיקוח על הגהות המקצועית, על הרווחה, הדרכת עובדים.
 - **מנגנון** - מורכב ממפקחי עבודה ראשיים, אזוריים.
 - **סמכויות** - להיכנס למקומות עבודה, לבדוק את סדרי העבודה, הבטיחות והגהות, לברר ולבדוק תאונות עבודה, לבדוק תיקי בטיחות, לצלם מפגעים לאסוף דוגמאות.
 - **רשאי להיות מלווה על ידי שוטר, רשאי להשתמש במומחי מקצוע, רשאי להטיל צווים.**
 - **תוכנית ניהול הבטיחות** - מחזיק המפעל יכין תוכנית הכוללת: נוהלי בטיחות, חרום, תפקידי הנושאים בנושאי הבטיחות.
 - **מידע והכשרה** בטיחותית-חובת מחזיק המפעל לספק לעובדים הכשרה למניעת תאונות עבודה או מחלות מקצוע.
- תשע"ג - 2013**

עיקרי חוק ארגון הפיקוח על העבודה- המשך

צו בטיחות

- מוצא כאשר קיימת סכנה לשלומו או לבריאות של עובד בשל מכונה, ציוד, מתקן או חומר, או בשל תהליך או מעשה כלשהו או מחדל כלשהו.
- הצו אוסר שימוש במכונה, בציוד ובמתקן עד לתיקון מלא.

צו שיפור

- מוצא כאשר מקום העבודה כלשהו לא מקיימת הוראת חוק בנושא בטיחות, בריאות, גהות או רווחתם של העובדים (כלומר, יש עבירה על החוק).
- בצו קובעים כי על המחזיק במקום העבודה לנקוט בצעדים כדי לקיים את הוראת החוק, וזאת בתוך תקופה מפורטת בצו.

לפחות 14 יום

✓ הצווים יוצאו עפ"י שיקול דעת של המפקח.

שרות הפיקוח על העבודה

אגף (או זרוע) של משרד התמ"ת שמרכזו בירושלים (משרד המפע"ר) ומשרדים
אזוריים בערים הגדולות (ת"א והמרכז, צפון, דרום)
עובדי השטח של המשרד הם מפקחי העבודה שמסיירים ומפקחים במפעלים
ובמקומות העבודה.

**מינהל הבטיחות
והבריאות התעסוקתית**

סמכויות המפקח

- להיכנס בכל עת לכל מקום בו עובדים / יועבדו אנשים
- לבדוק סידורי העבודה, הבטיחות והגהות, מתקנים, מכונות, ציוד וכלים
- לברר סיבות ונסיבות תאונה
- לחקור כל אדם
- לבדוק פנקסים, תעודות ומסמכים
- ליטול דוגמאות, דגימות (באישור), לצלם
- להטיל צווים

המוסד לבטיחות וגהות

גוף ציבורי בעל מעמד של תאגיד

מרכז ומחלקות ארציות בת"א וסניפים ב-4 הערים הגדולות

מדריכים המסיירים ומסייעים במפעלים ובמקומות העבודה

תפקידיו המוגדרים בחוק:

- לנהל פעולות הסברה.
- לערוך ולפרסם מחקרים.
- לסייע בהקמת וועדות בטיחות.
- לסייע לשירות הפיקוח בפעולותיו.
- לייעץ לשר העבודה מענייני בטיחות וגהות.
- להעניק תעודות הצטיינות למצטיינים בנושאי בטיחות וגהות

ממונה הבטיחות סוגי מפעלים / ארגונים החייבים במינוי:

מקום בו עובדים מעל 50 עובדים, שהפב"ת חלה עליו.

מקום בו עובדים מעל 50 עובדים, והוא:

בית חולים, מוסד רפואי

מוסד להשכלה גבוהה, מכללה, מוסד מחקר

בית מלון, בית מסחר

נמל תעופה, חברת תעופה

רשות מקומית, תאגיד להתיישבות שיתופית

ארגון בניה בו עובדים מעל 100 עובדים

מעסיק בחקלאות 50 עובדים בו זמנית

ארגון העוסק בעיסוק מסוכן (לדעת מפע"ר)

ממונה הבטיחות

אדם שרכש הדרכה בקורס מוכר
קיבל אישור כשירות מטעם משרד התמ"ת
ובעל אישור כשירות בתוקף

- מתפקידו **לייעץ** למעביד בכל הנוגע לחוקים, תקנות ולתקנים בענייני בטיחות, **לסייע** לו ולאנשי צוות הניהול והתכנון בנוגע לבטיחות, גיהות, והנדסת אנוש ובריאות תעסוקתית של העובדים במפעל **ולקדם** את התודעה בנושאי הבטיחות והגיהות התעסוקתית.
- ממונה הבטיחות מוסמך להיכנס לכל מקום במפעל שבו מועסקים עובדים, לבדוק את סידורי הבטיחות והגיהות, ולנקוט בכל הפעולות הנדרשות לצורך מילוי תפקידו.

תפקיד ממונה הבטיחות בעבודה

לממונה הבטיחות 19 תפקידי משנה:

- לאתר מפגעי בטיחות וגהות.
- לדרוש הנהגת סדרי בטיחות וגהות במפעל.
- לפעול לקיום הוראות תקנות ארגון הפיקוח.
- לוודא הכנת תוכנית בטיחות.
- לוודא ביצוע הוראות תכנית הבטיחות.
- לחקור תאונות עבודה.
- ריכוז מידע.
- להפיץ הוראות בטיחות.
- לוודא סימון ושילוט.

תפקיד ממונה הבטיחות בעבודה - המשך

לממונה הבטיחות 19 תפקידי משנה:

- לבצע ביקורות מעקב.
- לוודא שגרת בדיקות רפואיות.
- לוודא נטור סביבתי.
- להילוות לפקח עבודה בזמן ביקורו במפעל.

נאמני בטיחות

מפעל שקיימת בו ועדת בטיחות, יהיו נציגי העובדים בוועדה, וכן עובדים אחרים שמינתה הועדה, הנאמנים לענייני בטיחות וגהות באותו מפעל.

מפעל שאין בו ועדת בטיחות רשאים העובדים לבחור מביניהם או למנות נאמנים לענייני בטיחות וגיהות במספר שיאושר על ידי מפקח עבודה אזורי

מי שנבחר או נתמנה נאמן בטיחות וקיבל על עצמו את התפקיד יודיע על כך בכתב למעבידו, ואם יש וועד עובדים במקום, יאשר הוועד את ההודעה

העתק הודעה יישלח על ידי המעביד בדואר רשום למפקח עבודה אזורי ותחילת כהונו של הנאמן תהיה מתאריך מתן ההודעה למעביד

תקופת כהונת הנאמנים לשלש שנים ומותר לבחרם מחדש.

חובותיו וסמכויותיו של נאמן בטיחות

לעמוד על תנאי הבטיחות והגהות ולפעול למענם שיפורם

להודיע בכתב למעביד או לבא כוחו על ליקויים בשטח הבטיחות והגהות- העתק מכתב ההודעה יימסר ביד או בדואר רשום למפקח עבודה אזורי

להדריך את העובדים ולייעץ להם בכל הנוגע לשיפור הבטיחות והגהות

לעיין בכל פנקס, תעודה, דין וחשבון או כל מסמך אחר הנוגעים לבטיחות ולגיהות שחובה לנהלו, לקיימו או להגישו לפי חיקוק שביצעו בידי שר העבודה

להילוות למפקח עבודה בביקוריו במפעל

ועדת בטיחות

ארגון שמעבידים בו 25 עובדים לפחות תהיה בו ועדת בטיחות המורכבת מנציגי העובדים ומנציגי המעביד שווה בשווה

ארגון שמספר העובדים בו פחות מ - 25:

- רשאים העובדים והמעביד להקים ועדת בטיחות לפי הסכם
- שר תמ"ת רשאי לחייב קיום וועדת בטיחות

נציגי העובדים בוועדת הבטיחות יהיו מעובדי הארגון, שייבחרו או יתמנו על ידי העובדים בו, או על ידי ועד העובדים

רצוי שחברי ועדת - בטיחות ונאמני בטיחות יהיו בעלי ותק בארגון ובמקצוע ובעלי ערנות והבנה לבטיחות עבודה

נציגי המעביד בוועדת בטיחות יתמנו על ידי המעביד, וככל האפשר יהיו בניהם מנהלי עבודה ואחראים מטעם המעביד לענייני הבטיחות

חברי ועדת בטיחות ונאמנים יתמנו או ייבחרו לשלוש שנים - מותר למנותם מחדש

עוד על ועדת בטיחות...

על ועדת הבטיחות להתכנס לפחות שמונה פעמים בשנה

חובות וסמכויות של ועדת בטיחות

- לברר סיבותיהן ונסיבותיהן של תאונות העבודה במפעל ולהמליץ על אמצעים למניעתן.
- לעמוד על תנאי הבטיחות והגהות, להמליץ על שיפורים ולייעץ בקביעת כללי בטיחות.
- לקבל דין וחשבון מנאמני בטיחות, לבקר ולתאם את פעולותיהם.
- להילוות למפקח עבודה בביקוריו במפעל.

לא קיים מעביד את המלצותיה של ועדת הבטיחות רשאי המפקח עבודה האזורי להורות לו בצו לעשות כן, לאחר שנתן לו הזדמנות להשמיע את דבריו

מי שלא קיים את הצו הנ"ל דינו כדין מי שלא קיים צו שיפור

סמכויות של ועדת בטיחות...

ועדת בטיחות רשאית להמליץ לפני המעביד על אמצעים משמעתיים נגד עובד שאינו מקיים כללי בטיחות ומעביד רשאי לנקוט באמצעים שהומלץ עליהם ובכללם אמצעים אלה:

- ניכוי משכרו - אך לא יותר משכר שבוע
- הפסקת עבודתו עד שבועיים ימים
- במקרים מיוחדים המצדיקים זאת - העברה לתפקיד מתאים אחר שמידת הסיכון בו קטנה יותר, ובאין אפשרות של העברה - פיטורין

סכום שניכה מעביד משכרו של עובד יעמידו המעביד לרשות ועדת הבטיחות, על מנת להשתמש בו לקידום תנאי הבטיחות או לשיפור הגהות או הרווחה במפעל, שאין המעביד חייב בהם על פי חיקוק